

QVERELA MAGYAR
HUNGARIÆ. 1620. ORSZAG PA-
NASZA.

It. 617 huc
Querele in
ungar.

E A NVNC SVNT,
proh dolor, tem-
pora, in quibus
verè, juxta Irenæ-
um sanctū Mar-
tyrem, vivi mortuis, & mor-
tui vivis, invidere possunt, ob-
efferatam Satanæ malitiam, &
odium erga gen^o humanum;
Qui quanto magis videt, ap-
propinquare finem mundi,
extremumq; adventum judi-
cis IESV Christi, tanto magis
omnes ingenij vires expedit,
modo cœlum terræ, terram
cœlo, miscere, omnem disci-
plinam, mores honestos, pu-
blicamq; Christianitatis pacē
& tranquillitatem, quovis mo-
do turbare possit.

M OStan vad-
nak, jay, azok
az űdők mi nés-
künk, mellyek-
ben sent Irenæus Martyr
mondása szerént, az élők az hól-
takra, és az holtak az élőkre va-
lóban irigykedhetnek, az őz-
dóghnek emberi nemzetiséghez
megh kegyetlenűlt gonozságá-
ért, és gyűlölségeért; kimenyi-
vel közeleb latya érkezeni ez vi-
lágnak végét, és az ítülő biro
IESVS Christusnak utolsó el-
jövételit, annival inkább elméi-
nek minden ereiét kí boczáttya,
csak hogy az eghet az földel, és
az földet az éghel őšve egyelit-
hesse, minden fegyelmet, tisztel-
séges erkölcsöt, és az Kereszténa-
ségnek közönséges békeségét; és
czendességet valamint s' vala-
hogy fel háboríthassa.

A

Ta-

ubi ubi ibi
tuber.

de munitis spe
civa & larva
nocturna
arab.

Tacemus quid alibi genti-
um sanguinarius iste spiritus
faciat, nobis Hungaris ubi do-
lor ibi manns: Paucis digito
tanquā indice ostendere pla-
cet, quid qualiaq; ab hoc cō-
muni generis humani hoste,
perpetiamur, inde ab exordio
regiminis regni huius. Vbi
(quod sanguineis lachrymarū
fontib; deplorandum est) nō
p̄ plebeios aliquos, obscuriq;
ordinis homines, sed per ipsū
Clerū, quicquid mali in Rēp.
patriæ nostræ exundare potu-
it, effudit effundereq; etiam
nunc non cessat.

In mentem venire meritō
potest nobis, tristis narratio
historica quā descriptam ha-
bemus: Reg. c. 12. de rege A-
chab sub cuius regio regimine
perturbādo, Satan̄as non usus
est opera aliorum, quam Cle-
ri illius temporis, qui potio-
res principesq; partes circa re-
gem obtinebant.

El halgattyuk ez vér sopo-
lélek masut mit czelekedgyék,
nekünk Magyaroknak a hol fa-
ott tapogattyuk: Tetzik rövid-
deden vyal mint egy jelenfegél
megh mutatni, etül az emberi
nemzetnek közönséges ellensé-
gétől, mites minemű dolgokat
fenvedgyünk mind kezdetől
fogva ez orfagh birodalmának,
holot (mellyet bővleges véres
könyhullatással sirathatunk) nē
közrendbeli es böcztelen galád
emberek, hanem önön maga az
nyirt Papságh által, valami gon-
noz hazánknek közönséges társ-
sáágára ki áradhatot, ki öntötte,
és megh mais nem sünik ki öna-
teni,

Esünkben juthat méltan
nekünk amaz somoru be-
íratott Historia, az első Ki-
rályi könyvnek 22. részében,
az Achab Királyrol, kinek
Királyi birodalmának megh
zavarásában, nem egyebéknek,
hanem az vődöbeli elő kelhe-
tő, es az Király körül hathato
Papságnak munkáival éle.
Locus 1. p̄ me l. et. ent. Hungaric. Libell.
maligni spiritus.

Cum

Cum enim Achab contra
voluntatem Dei, non necessa-
rium bellū movere, & Remp.
turbare non desineret, fecit il-
lud suasu & suggestione mali-
gni Spiritus, qui iusto Dei ju-
dicio permissus, spiritum mē-
dacem futurum, in ore omni-
um Prophetarū Achab pollici-
tus; Nō tantū Regem bello nō
necessario implicavit, sed etiā
in exitium vitæ præcipitē egit.

Mutatis saltem personis eā-
dem Scenam & Tragediā ple-
rumq; hætenns Satan̄as exer-
cuit, & exercet, etiam in hoc o-
lim florentissimo regno Hun-
gariæ, ut ovum ovo vix simili
esse possit, quā regnū Hūgariæ,
regno & regimini Achabico.

Exempla comemorare non
vacat; Tristissimum et lamen-
tabile exemplum regis Ludo-
vici loco multorum esto. Nō-
ne n. per os Iuliani Cardinalis,
spiritus mendax loquitur est re-

A 2

Mert mikor Achab Istene-
nek akarattya ellen meg nem
sünnék nem sükséghes hadat
indítani, és az közönséges társ-
sáágot haborítani, czelekedte
azt az gonos léleknek tanácsa-
ból, és sugallásából, ki Istene-
nek igaz ítéletiből rea boz-
tatvan, igiré hogy az Achab
Királynak minden Prophetái-
nak sáfokban, hazugsághnak
lelke léssen, és az Királyt nem
csak nem sükséghes hadra ingerle
és kötelezé, de még életének ver-
sedelmébeis, nyakra főre ver-
té.

Czak az semélyek val-
tozvan, vgyan azon játékok
gyakorlotta többire ez ideigh
és mostanis gyakorollya az Sás-
tan, ez jó hírel nevel régen vő-
rágzot Magyar Orfaghban, hog-
eggük tikmony más tikmony-
hoz aligh lehessen hasonlob,
mint Magyar Orfagh, es az A-
chab Király Orfága.

Nincz vődö példaknak
elő sámlálására, sok helyet le-
gyen elég, amaz igen somo-
ru és siralmas példája Lajos Ki-
rálynak. Mert nemde az hazug
lélek soloté Iulianus Cardinal
által mind addégh, míg az is-

gi

gi adolescentulo, donec persuaderet perjuriū, quo is fidē & fœd^o pactū Amurati violaret, seseq; regnum & patriam irreparabili damno, periculo extioq; objiceret perjuri pœnas, & vindictam justissimam exigente Deo, tam à Ludovico persuaso, quam à Iuliano persuasore, sicut añales historicorum luculentissimè testantur. Inunc Iuliane & dic regi tuo apud inferos, hæreticis fidem non esse servandam.

Et profectó si ad lucem veritatis oculos aperire velimus, inviti etiā cogimur fateri quod quicquid malorū, damnorum, confusionum, turbarum & calamitatum inde ab exordio regni Hungariæ ad hæc vsq; tempora, vidimus, vel nunc etiam videre cogimur, omne illud vnicè post Satanā debetur maleficio Clero Hungariæ. In

hu jus enim ore Satanæ spiritus Királlyal el hitenè az hit segést, mellyel ő az Amuratiessel való hűit és kötést meg segné, és magát Országát hazáit helyére hozhatatlan kárban sevesedelembe ejtené, az hamis esküfét, mind az el hitetet Laiost, mind az hitetű Iulianust, Isten igazan meg büntetvén, és raytok bűbűt álván, mint az Historicusoknak könyvei ighen világosan bizonyítják. Eregy most Iuliane, és mondgyad az te Királyodnak az halálban, az eszreinekeknek nem kel meg tartani az hittel való fogadást.

Es bizonyára ha az is gazságnak világozára semes inket megh akarjuk nyitni, kértelen megh kel vallanunk, hogy valamenij nyavalyait, kárait, zuzavarit, zenebonait, és nyomorusághit, mind kezdetitől fogva Magyar Országának ez ideigh latuk, avagy mostanis kénserítettünk látni, azt mindeustól fogva az Sathán után, köszönhettyük egyedül csak az Magyar Orsági nyughatatlan nyirt Papi rendnek, mert az hazug lélek Sathán ennek hála-

men-

mendax agit, molitur & loquitur svadet & psvadet quicquid libet.

Placetnè rem ipsā ad oculū demonstrare? Qui habet aures ad audiendū, & judiciū ad judicandum, audiat & judicet.

Superioribus retrò actis annis hoc nostro ævo, (vt ab alioribus rem non repetamus) cū regnum hoc Hūgaria, p potētissimum Turcarum Imperatorem quassatum, viresq; ejus ita attenuata & attrita fuissent, vt ex aliis regnis & provinciis, à piis & Christianis Principibus, auxiliares copias iplorare necesse habuerit Clerus alioquin inquietum genus & erga Evangelium & salutem publicam, sumo odio ardens gen^o hominum; militem talē pro defensione regni Hūgaria missum & expeditum, suis dolis & fraudulentis, mirisq; adinventionibus & artibus, contra populos & gētes indigenas

bán munkalkodik; mindenkéze igyekezik, bollya javallya, valami ő neki tétzik.

Tetziké hogy sem elcsibe vessők ez dolgot? Az kisnek füle vagyon az hallásra, és itéleti az itéletre, hallya és itillye megh.

Az mi vődönknek el mult estendeiben, (hogy az dolgot mélyeben elő ne forgassuk) ez Magyar Ország az hatalmas Török Czászártul, midőn meg rontator, és annak ereie vgy megh vékonytator koptator volna, hogy más országokból és tartományokból, az Isten felő es keresztény Fejedelmektől, kénseritet, segítséget és erőt kérni: Az Nyirt Papság mely másképpnis valóságosan nyughatatlan, es az Evangelium szközönfeghes megh maradás ellen, nagy gyűlölségel geriedező neime az embereknek, az illyetén ideghen hadakozor, mely segény Magyar Országának otalmára boczátattator vala, alnokságával, czalardságával es czudálatos találmányival és Mesterfegivel, az együgyű lakos föld népe ellen kísértette. Mely hadakozo

incitavit. Qui miles per præta-
ctas ipforum technas, deterior
factus, & alioquin prædæ cupi-
dus, oblitus sui ad quod desti-
natus fuerat officii, ita in eos-
dem indigenas, plebemq; Hū-
garicam, deserviit & debaccatus
est, quævis obvia & facultates
in prædam convertendo, unde
brevi (præsertim in Tansylva-
nia tanta anona caritas obor-
ta, ut cadavera de patibulo su-
spensorum, canum mortuorum
& vermibus scatentiū, sint co-
mesta: Caro hominum furtim
interemptorum, suillæ aut bu-
bulæ admixta, in macello ve-
nū exposita, & ab incautis de-
vorata: Debaccatus inquam est,
nominatissimè cohors Valo-
num, illorū libertates pertur-
bando, horum conjuges & li-
beros rapiendo, claustraq; pu-
dicitæ ad oculum violādo. Il-
lorum domos & curias nobili-
tates in cineres redigendo; hos

nép az ő megh nevezet álnok
mestersegeivel gonoszba lévén,
és egyéb képen is prædát som-
juhozván, el felekezvén az
ő tiztíróról melyre rendeltetett va-
la, azon földőkben lakosok
és Magyar kősség ellen, en-
geztelhetetlenül dühösködött és
kegyetlenkedett: Valamiekhöz
térhetet, valami jószágokat kap-
hatta, mindenben prædát tör-
Melyből rövid időn (kiváló
képpen Erdelyben) oly dra-
gaságha tamadt az élésnek,
hogy az akasztott embereket,
holt nyűves ebeknek dögöket
megh ötétek: Az itkon megh
ölt emberek hufat, diáno az
vagy tehen hus közzé elegyít-
vén, az méssar hákban aru-
ták, és tudatlanlághból megh
ötétek. Dühösködött mondó,
nevezetesen az Boloniak sere-
ge, némellyeknek feleségeket,
gyermekeket el ragadván, és
az semérmertességhnek reitokit
semel lathatova tévén erőszá-
kal, némellyeknek hayléko-
kat és Nemes Vdvar házokat
hamva tévén, némellyeket
foglághba vetvén, némellyeket

cap-

captivando, alios truculenter
torquendo, occidendo, ut sal-
tem reminisci eorum cordato
cuius sit lamentabile.

Si autem aliquis alti & ex-
ctius, res afflictas Hungariæ cō-
siderare velit, in negotio religi-
onis (cum in hominū consci-
entiis nemo ali⁹ quam ipse De-
us, dominari debeat & possit)
orthodoxam Evangelicā reli-
gionem ex hoc regno radicit⁹
evellere Clerus intendebat. Iā
n. templa Evangelicorum adi-
mebantur; iam Evangelici ver-
bi divini ministri in exiliū mit-
tebantur; iam infantes ad lava-
crum Baptismi tuto deferri,
mortuorū exequias pulsu cā-
panarū, & processioni solenni
ornare, solito deniq; sepulturæ
loco, humari prohibebantur.
Iam pii patres familias, qui in
tanta verbi Dei siti domesticis
suis Evangelium prælegebant,
intolerabili taxâ puniebantur.
Quem conatū ipforū in impio

4
sörnyű kinal meg gyötörvén,
megh ölvén, hogy csak megh
emlekeznijs róla, akár mely
bíves embernek is siralmas le-
het.

Ha penigh valaki Ma-
gyar Országban nyomoro-
dot forát mélyebben akaria
megh gondolni, az hit dola-
gában (holot az lelki ísmere-
teken senki egyéb nem hanem
egyedül az Isten vralkodha-
tik) az igaz Evangeliom val-
lást ez Országhból az nyirt
Paplágh, gyűkereftől ki gyom-
lálni ügyekezik vala; Mert im-
mar az Evangelicusoktól az
Templomok el vétetnek vala;
Immar az Evangelicus Egyhá-
zi bologak, sámkivetteinek va-
la; Immar az kisdédék az sent
Kereztlégnék feredőietől megh
tiltatnak vala; Az halottaknak
temetését harang soval és ékes
sereggel ékesíteni nem vala sa-
bad, és végezetre az sokot he-
lyen el temetni, nem engedte-
tik vala. Immar az Isten
felő ház gazdak, kik az Isten
igeiének ily nagy somiúságá-
ban, hazok népének az Evana-
geliomot olvaflak vala, el sene-
vedhetetlen fizetéssel büntet-
nek vala. Mely ő ügyekeze-
teket, az Posoni 1614. éb.

illo

illo Articulo constitutionum
Diætæ Posoniensis Anni 1614,
præter scitum & voluntatē Re-
gnicolarum de extirpandis E-
vangelicis affuto, orbis Christiani-
nus quasi in speculo conspice-
re potuit.

Vnde Cives & populi regni
Hungariæ, patriæ hujus nostræ
charissimæ, tot & tātis injuriis,
oppressionibusq; externæ na-
tionis ex instinctu Cleri aggra-
vati, miserè divexati, laceratiq;
sicuti effusione sanguinis liber-
tates suas acquirere cōsueverat
ita easdem tam enormiter vio-
latas & humi prostratas tueri,
defendere. Et cum nullus ali-
modus superesset, in armis etiā
præsidium quærere, se et omnia
sua extremo periculo comitte-
re, mortemq; prius oppetere,
quam in perpetuā servitutē cū
indelebili ignominia gentis
Hungariæ libertate legū & re-
ligionis, secundū illius classici
authoris suatum, debuerint &
coacti sunt.

tendei végezéseknek Istentelen
Articulusa, melyet az Re-
gnicolak híre és akaráttya ele-
len, az Evangelikusoknak ki-
gyomláztatásokról hozza tol-
dottak vala, az egész kereszté-
ny világh, mint egy tükörben
megh láthatot.

A honnét az mi édes
házánknak Magyar Ország-
nak polgár társai és népei, en-
nyi és ilyen sörnyű bossúság-
tételével és borongatásával,
az külső nemzeteinek, az nyíre
Papfágnak ingerléséből, ter-
heltetvén, nyavalyásul gyötör-
tetvén és faggattatván; Az mi-
képen hog vére hullásával fok-
ta vala szabadságát keresni,
ugy azont ilyen sörnyűké-
pen megh segetetvén és földre
tapodtatván, kényszerítetvén ál-
ni és oltalmazni. Es midőn
semmi egyéb mod nem volna
az dologhban, fegyverhezis
kellet nyulni magát és minden
jószágát veszedelemre vetni, és
előb emberül megh halni, hogy
sem mint végh nélkül való bol-
gáttara, az Magyar nemzetisé-
nek el törölhetetlen gyalázattya-
val törveninek és keresztényi val-
lásának szabadságát hadni, amaz
kézben forgo authornak jóval-
lása és tanácsa szerint.

In

In quo quidem armorū &
iustitini belli strepitu, vario for-
tunæ rotatu exacerbatis já ex-
asperatis & ad ipsum furorem
conversis peregrinis gētib⁹ vi-
dere fuit, indomitum, terocē,
flamas spirātem & instar alicu-
jus ignis obvia quæq; proster-
nentem & absumentem, viru-
lentum discoloribusq; vestib⁹
amictū, in medio Christiano-
rum tumultuātem, minas vo-
mētem horribilē hostem Hor-
ripilatio quædam, ex horrore
& terrore subibat etiam homi-
num cordatissimorū animos,
ad conspectum militis ferocis,
sola armatura incautis. Nulla
hic decrepitæ ætatis ratio, vel
alicujus præeminētiæ confide-
ratio, nullus imbellis fæminei
sexus respectus, senes cum ju-
venibus; & juvenes cum senib⁹
denso agmine miserabiliter in-
terimebantur. Rapiebatur ibi
conjunx ex amplexibus mariti
& in conspectu ejus vim patie-

B

Mely fegyvernek és bel-
ső közünk való hadakozás-
nak sörgefi és czattogási közt,
az serenczének elegyes forgá-
saval, megh busulván és ke-
menyedvén, és tellyességgel
dühösségre fordulván az ide-
gen nemzet, láthatad volna
fenyíték-nélkül való kegyetlen,
mint egy langh fuvo, és tűz
modgyára akar-mitis megh e-
mésztő, mérges, külömb kü-
lömb színű köntösben öltözöt
ellenféget, az kereszténynek közt
zenebonával fenyegetést ki o-
kádni: Néműnemű sörnyűség
foglállya vala el ez retten-
es miat még az ighen baror em-
bereknekis síveket, csak az
fegyverrel tűndöklő kegyetlen
vitéznek tekinteti miat. Nem
völt itt az erőtelen vénsegh-
nek semmi tekinteti, avagy
valamely méltóságának böczü-
leti, nem völt az gyarló as-
sönyi álati nemnek, semmi ked-
vezés, az vénnek egyűt az if-
fiakkal, és az iffiak az vénke-
kel, nagy seregenként nyava-
lyásul megh ölelnék vala. Ott
az asszonyi állat az ő férjének
öléből ki ragáttatik vala, es
az ő szerelmes hűtősenek, se-
me előtt erőszakot szenved vala
s megh ölelik vala. Az édes

batur

batur, necabatur, avellebatur
 infans pendens ab vberib' ma-
 tris, ejulāteq; matre interime-
 batur, curruum rotis diffinde-
 batur vel scindebatur. Hostis
 tamen nec fletu matris, nec va-
 gitu infātis permovebatur (O
 Mater & Pater miserande, tuū
 si potes, quod nūquam potes,
 aliquomodo nobis exprime
 cordis dolorem.) Orbabatur
 filius Patre, pater filio, filia ma-
 tre, mater filiā, frater fratre, so-
 ror sorore. Cernere fuit miserā
 plebem, instar gregis ovium,
 ad venditionem auctionariam
 passim p' vicos & villas, oppida
 & civitates actam, tractam, vi-
 liori; sæpe precio quam pe-
 cudes & jumenta venundata.

Conspexisses egregiæ formæ
 puellam virginem, virginitate
 suā privatam, ephippio hostis
 alligatam penes equum raptā;
 Lamentabilibus oculis intuit'
 fuisses, equos hostium, infan-
 tibus Christianorum onustos,

Anyának émlőjétől függő cze-
 szemő gyermek el szakztatik
 vala, és az Anyának jaiga-
 sával megh öletik vala, az
 lovaknak lábockal tapottatik
 vala, az hékereknek kerekéis-
 től haggattatik vala, az ellensé-
 ségh pedig sem Anyának
 sírására, sem az gyermeknek
 koakolására, sive megh nem
 eslik vala. (O Anya és kes-
 serves Attya, ha lehet, mely
 lehetetlen, mutasd megh nek-
 künk az te sívednek keserves
 fájdalmát.) Arvává teretik
 vala az fiu Attyatul, és az atya
 fiatul: Az leány annyatul, es
 anyja leányatul; Az atyafi at-
 tyafiatul, az öcze Nényétől.
 Lathattad volna az segény kös-
 séget, mint valami seregh ju-
 hor, falurol falura, Maiors-
 bol maiorba, varosbol varos-
 ba, kotya vetyére haitattatni,
 és gyakorta olczoban el adatati
 ni az barmoknak.

Lathattad volna az szép
 süzeffégekben megh rontatot
 leányzot az ellenségh nyergés-
 hez kötöztervén, az lo mel-
 let hurczoltatni; Siralmas fe-
 mel tekintélhetted volna az ke-
 rezténeknek gyermekeikkel meg-
 terheltetet lovakat, kik örök

qui

qui in perpetuam captivitatē
 abducebantur. Exclamasses
 certe, ô crudelia tēpora; ô in-
 felices dies; ô inauditā militū
 truculentiam; ô execrādam &
 detestandam Cleri audaciam
 quæ causā huic tam tristi spe-
 ctaculo, & truculētiae præbuit.

Respexit tamen De^o de cœ-
 lo etiam in tātā rerum pturba-
 tione, misertusq; miserrimæ &
 oppressæ Christianitatis, mu-
 cronem, flāmā & ignem spi-
 rātem in vaginam recondidit.

Cor & mētem felicis remi-
 niscētiae Rudolphi II. quondā
 Dñ. nostri clementissimi, ad
 concordia inflexit, destinatisq;
 ad id idoneis personis, & aliis
 remediis, negotium tam triste
 horrendum & ferè cōclāmātū,
 ad pacis concordiaq; portum
 deduxit. Ex qua deinde auxilio
 vicinorum regnorū, Principū
 & procerum, illa pacificatio
 optata Wiēnensis, subsequen-
 ta, medio cujus verus ac liber

6
 rabfagra vitetnek vala. Bi-
 zony fel kiáltottal volna, ô
 kegyetlen vödök, ô bodogta-
 lan napok; ô vitezeknek hal-
 hatatlan sörnyűséghek; ô fel-
 nyirt Papoknak atkozot mē-
 resége, mely ily somoru do-
 lognak nézésére, és vér onto
 sörnyűségre okot adot.

Megh látá mind az ál-
 tal Isten az éghből ily nagy
 haborubanis, és megh sáná,
 az nyavalyas és földre tapot-
 tatot keresztényenséget és az tűz-
 zel, langal geriedező tört hi-
 velyében fordíta.

Szívét szelméiet az bo-
 dogh emlékezetű II. Rudol-
 phusnak az mi nehay kegyel-
 mes Vrunknak békeségre hays-
 ta, és arra illendő semélyeket
 és egyéb orvosságokat intéz-
 vén, ilyen somoru, sörnyű
 és csak nem reméntelen dolo-
 got, kedves czendességre, és
 békeséghre víve. Melyből
 annak utánna az sombéd Or-
 ságoknak, Fejedelmeknek és
 fő fő rendeknek segítségke-
 kel amaz kívánatos Bécsi vége-
 zés következék: Mely által az
 igaz Isteni tisztelet az Evanges

B 2

cult^o

cult^{us} Dei juxta Evangelicam
professionem, in patria nostra
restitut^{us}: Provinciæ vicinæ qua-
rum animi inter se vatini-
ano dissidebant odio, coaluerunt,
ita ut jam salus illarum cum no-
stra salute, strictissimè & indis-
solubiliter conjuncta sint. Me-
dio cui^{us} dulcissimæ & precio-
sissimæ libertates; postliminio
quasi genti Hungariæ iterum
restitutæ, Clero ipso præter o-
nem hominū opinionem, ex
mera gratia in suo priore statu
relieto. Contra quem tanquā
authorem præmissorū civiliū
motuum; fomitemq; omniū
dissidiorū, licet justam habuis-
sent, Status & Ordines, severi^{us}
& pro dignitate, causam ani-
madvertendi, eūdemq; Clerū
tanquam patriæ pestem exter-
minandi, ex innata tamē gētis
probitate, concepta de eo me-
liori spe, speransq; ejus ex præ-
tactis belli incommodis, quorū
bonam partem ipse Cler^{us} etiā

liomi tudomány szerint szab-
dolon helyére állattak. Az
foméd tartományoknak, mely-
eknek bivek magok között,
megh rögzöt gyűlölséget vi-
sálkodnak vala, öfve alkut-
tatának, vgy hogy azoknak
immar megh maradások az mi
megh maradásunkal, vastas-
gon és fel bomolhatatlanképs-
pen egyben kötetteret, mely-
nek általa az Magyar nemzet-
nek édes és drágálatos szabadsá-
ga, mint egy vtol jutva, is-
met helyére állattat: Az
Pilisés Papság, minden em-
beri velekedés kívül, csak me-
rő kegyelemből, az ő előbe-
ni alapatyában hagyattatvan.
Mely ellen, vgy mint az pol-
gári köztünk valo egyeneltens-
ségnek gérjeztőie ellen, noha
az Statuoknak és minden ren-
deknek bizonyos okokbul kes-
ményben kellett volna magoz-
kat viselni, és azt az nyirt
Papságot, mint hazánknek mis-
rigyét ki kellett volna gyom-
lálni, mind az által ez nem-
zettségnek véle fűletet jambor-
ságából, job reménységbe lés-
vén felőle, és reménlvén meg-
jobbúlását az elő famlalt has-
di károckal, melynek nagy
rését ő magais az Pilisés Pap-

in illi!

de-

Multi in forem mideret qm alijs fideret.
degustarat, præsentissimusq;
& oculatus patratorum testis
fuerat, enundationem eundē
priori loco reliquit.

Verūm accidit nobis juxta
proverbium: Fallitur augurio
spes bona sæpe suo. Proh do-
lor. n. quæ & qualis, quantaq;
secuta est Cleri emédatio? quæ
pœnitudo commissorum tam
nefandorum & nefariorū sce-
lerum, aut quæ pro tãto beni-
ficio erga patriam Remp. gra-
tiæ gratitudo? Malos hætenus
sumus experti, sed jam deteri-
ores certè & pessimos experi-
mur; Antiquam n. veteratori-
isq; fraudibus sonantem etiam
de præsentis occinunt cãtilenā.
Lup^{us} nempè pilum non ani-
mum mutat. Quis n. denuo
dissidia & inimicitias inter ci-
ves ejusdē patriæ nostræ fecit?
CLERVS. Quis tãtæ profusi-
onis sanguinis in consilio cõ-
tra Transylvaniæ Principē, sub
specie auxilii author? CLER^{us}

7
sagh megh kóstolta vala, és se-
mel latot tanúia vala, elebbeni
helyében hagyta.

De vgy járánk mi, mint
amaz köz bešed tartya: Gya-
korta megh czal az reménfeg.
Mert oh minemű és menyí job-
bulása lón az Nyirt Papságh-
nak? Mint fának bának meg
šörnyű gonos czelekedeteket
és latorságokat? Avagy mi-
czoda háládatossága lón hazá-
sához valo jó téteményeért?
Ez pedig gonoskoknak tapas-
taltuk őket lenni, de bizonyá-
ra immar gonozbaknak és az-
lab valoknak tapastallyuk,
mert az ő megh röghzöt cza-
lardságok szerint azon regéies-
ket dudollyak, mivel hogy
az Farkas šörét šokta változ-
tatni nem erkölczét. Mert
kiczoda hintegetet vyjonnán
ezen hazánknek polgar tarsai
és lakosi közt visša vonast és
ellenkezést? AZ PILISES
PAPOK. Kiczoda lón ta-
názával oka hogy segítség-
šine alar az Erdelyi Fejede-
lem ellen ennyi vér ontással
mennyenek? AZ NYIRT
PAPOK. Kiczoda kištetés-

B 3

Quis

Quis svasor quod sua Majestas quondam Dñus noster clemētissim⁹ ad observationē pacificationis Wiēnensis cui ipsemet præerat diplomateq; suo & multorū aliorum Principū & procerum cōfirmaverat, nō teneatur esse alligata? CLER⁹ Quis ductor & doctor nefarii illius Canonis, quod Christianis Evangelicis, (quos ipsi calumniosē hæreticos appellāt) non sit servāda fides? CLER⁹ Quis in causa quod promissa nobis etiā sub qualicunq; verborum forma facta, nō sequatur, nō adimpleantur? CLER⁹ Quis quod serenissimus Rex Ferdinandus, præter solitā solennitatem vocationis, hæten⁹ in Regno Hungariæ observatā formam, non observaverit, & intempestivē dissidentibus regnicolarū votis venerit? CLE. Quis quod in electione Palatini, non secundum superinde sancitum Articulum processū

le hogy ő Felséghe az mi néhay kegyelmes Vrunk az Beczi békeséghez szerzésnek megh tartására, melyben ő maga volt fő, és maga függő pe-
czérivel és sok egyéb Fejedelmek és fő fő népeckel, megis erőltette, ne legyen köteles? **AZ PILISES PAPOK.** Kiczoda vezére és oktatója az amaz börtnyű regulának, hogy az keresztényen Evangelikusoknak (kiket ők czalárdul eretneknek neveznek) az hittel való fogadást nem kel megh tartani? **AZ PILISES PAPOK.** Kiczoda oka hogy az nekünk tőt ígíreték, akar mi nemű formán löttekís, be nem tellyesíteték? **AZ NYIRT PAPOK.** Ki oka hogy az Felséghe Ferdinánd Király, Magyar Országban ez ideig megh röghzöt jeles hivatalnak formáit megh nem tartotta, és az Statusoknak villongho értelmek alatt, alkolmatlanul sz mod nélkül jút el? **AZ TARPAPOK.** Ki az oka, hogy az Palatinusnak válaztálába, nem az el végezet Articulus szerént jártak el? **AZ TARPAPOK.** Ki az oka hogy Magyar Országban ez pedig

est?

est? **CLERVS.** Quis quod hætenus in regno Hungariæ inaudito modo, binæ propositiones fuerunt fundatæ, & non vno cōtextu extradatæ? **CLE.** Quis istius proximē, præteriti 1618 aņi, infelicissimæ, coactæ & ad everfionem regni, tendētis Diatæ author? **CLER⁹** Quis author quod nonnulli ex Magnatibus (inter quos Nicolaus Ešterhas præcipuus nominatur) garrire ausi sunt: Quod si ille Heros olim Michael Szilagi de regno Hūgariæ benè merit⁹ Gubernator, illū perpetuā laude dignum & svavissimum juvenē Matthiam Corvinum in Regem Hūgariæ promovit, quare isti insani, præter voluntatem regni, Regē eligere non possent? **CLER⁹** O quæ vos demētia cepit? Quare vobis in mentem non venit, quod inter VES & VA magna sit differentia? Prætitulatus n. Matthias in vinculis existens, præter ipsius

(apud) Boemia Regē Boleslavum. v. dicit. Matth.

hallatlan modal, két rendben li propositio koholtat, és nem egy nyomban foliában adator ki? **AZ NYIRT PAPOK.** Kiczoda szerzője ez el mult 1618 estendő belí bodogtalan, és az Országban fel fordítására töreskedő Gyűlésnek? **AZ NYIRT PAPOK.** Kiczoda oka hogy némellyek az Vrak közül (kik között nevezetben lehet Ešterhas Miklos) czaczogni merték, hogy ha régenten amaz jeles ferfi Szilagi Mihaly, Magyar Országban Erdemes Gubernátora, amaz örök dicziretre melto, és gyönyörűséges íffiat az Hollos nemből való Matthiast, Magyar Országban Királyává ötte, ezek az balgattagok és eselősök, az Ország akaráttya ellenis, hogy hogy nem valazhatnának Király? **AZ PILISES PAPOK.** O kiczoda kergétégység bántótökét? Miért nem jut ti nektek esetekben, hogy az VES & VA az az, az tiksmony és lo fő között nagy különbség van? Mert az elő hozot Mathias rabfághban lévén, híre és varakozása nél-

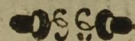
sci-

scitum & aliquem expectationem, vltro (procul dubio auctore Deo) in Regē eligebatur & proclamabatur, nam qui Regiam sequitur viam non facile aberrat. Serenissimus autē Dnus Ferdinand⁹, istorum superborū consilium amplectēdo, sub prætectu & colore Commissarii, Posonium venit. Matthias veró ad limites Moraviæ & oppidū Strašnicza dictum, à Dnis Boëmis & Moravis honestè & cum magna pōpa comitatus, & Hungaris assignat⁹ ab utraq; parte cum maximo applausu salutatus. Tubarum timpanorum sonitu, bombardarū ac tormentorū bellicorū strepitu, vnanimi voto & consensu applausuq; inexplicabili Rex nominatur acceptatur & promāclatūr.

Quis quod Dnorum Boëmorum legatus, in sapi⁹ dictā Diætā Posonium ad Regnicolas expeditus D. Iessenius

kül (kecségh nélkül Istennek tanácsából) Királya választatot és kiáltatot vala, mert az ki Ország vrán jár, nem könnyen tévelyedik el; Az Felleghes Ferdinand Vrank pedig, ezeknek az fel fualkos dottoknak tanácsát fogadva Commissariusághnak sine alatiót Posonban. Matthias, Morva Ország határában Strašnicza nevű városba, az Cseh és Morvai Vraktul tisztelegel és nagy pompával kilírtetven adator az Magyarok kezében mind két féltől nagy örömmel megh ekeztetven, trombitáknak s doboknak zenghészével vdvözlik köszöntéssel, puskák és algyu ropogásokkal egyenlő sível lélekel, és ki bebihetetlen tapsolással, Királynak nevezik, veszik, és kiáltják.

Kiczoda volt az oka hogy az Cseh Vraim követé D. Iessenius kit az gyakorta meg nevezetgyűlésben kútek vala az

cap-

captus sit? CLER⁹. Quis quod & hodie cum magno detrimento, legati, quorumcunq; in legatione procedere nō audent? CLER⁹. Quo auctore deniq; Personalis in proximè præterita Posoniensi Diætā solenniter nomine Statuū Romano-Catholicorum protestando, libero Religionis exercitio reclamavit? CLERVS.

Huc huc converti volumus, & ex animo cupimus oculos omnium hominum, quicunq; sapientes & æqui sūt rerum æstimatores. Nempè quot modis quotve formis, læsi, violati & conspurcati sunt, nō saltem articuli illi Wiennenses in illa difficili & laboriosa pacificatione editi & sanciti, sed etiā Articuli Posonienses, tam antè quàm post coronationem defunctæ Cæsar. Regiæq; Mttis.

An non n. satis graviter peccatū est contra primum pacificationis Wiennensis de libero

Országhoz, megh fogattatott AZ NYIRT PAPOK: Kiczoda az oka hogy mostanis akar kiknek követi, nagy kárral követésekben el nem mértnek járni? AZ TAR PAPOK. Ki volt szerzőie ihogy az minap el mult Poson gyűlésben az Personalis az egész Romai Catholicus Statufok képeben nagy fen protestalvan az szabad Religionak ellene mondot AZ PILISES PAPOK.

Kivánnuk, kívánnuk szívünk szerént, minden értelmes és igazság szerető emberek, hogy semeket ide fordítsák Tudni illik hog menij modon és menij forman sértetnek, segettenek, és moczkoltáttanak meg, nē csak a Béczi békeségnek szerzésében nehezen és munkáson erőstet Articulusok, hanem még az Posoni Articulusokis, mind ő Felleghének az meg holt Czásár Vranknak koronázatya előtt és váttna valok.

Mert nem elég nagy véték esete az Béczi békeség szerzésnek első Articulusa ellen,

C

reli-

Religionis exercitio, fundatū
 Articulum, qui multis per Cle-
 rum & ejus plerosq; assentato-
 res Pontificios est violat⁹. Iam
 enim passim templa cultorib⁹
 verbi Dei sunt erepta. Iam cer-
 tæ possessiones à matre Eccle-
 siâ avulsæ. Iam proventus mi-
 nistris Evangelicis debitus per
 Clerum intertentus, ipsi verò
 ministri ignominiosè tractati,
 macerati, cujus rei exemplum
 nobis hætenus præbuit Petrus
 Pazman. Quidam probrosè &
 cum magna contumelia ejecti
 alii in exilium missi, & in horū
 locum Pontificii invitæ plebi
 obtrusi; quæ si audito sonitu
 Căpanæ in templū sese non cō-
 fert gravi mulcta plectitur: cui
 nihil amplius quam graves ge-
 mitus & suspiria ducere, oculo-
 s⁹q; lamentabiles & lacrymis
 plenos in cœlum tollere residu-
 um relinquitur.

Ratione quarum difficulta-
 tum & ademptionis templorū

mely vagyon az Religionak
 szabados gyakorlásáról, mely
 fok képpen az fel nyírt Papok
 és azoknak több hízeltkedő Pa-
 pás ezközű által erőszakot szenvedet. Mert immar szerén
 berte az Templomokat az Istent
 ighazan tisztelőktől el vőtték.
 Immar az Mater Ecclesiaktul
 bizonyos jószágok el faggat-
 tattak. Immar az Evangelicus
 Egyházi semélynék jóvedelme
 az Nyírt Paptul el fogattator,
 ő magok pedig az Egyházi
 szolgak gyalázatoson illetetvén
 epestittenek, melynek ez ke-
 digh példáiát ádia mi nekünk
 PAZMAN PETER. Né-
 mellyek pironssággal és nagy
 szidalommal hányattattak ki,
 némellyek samki vétésre küls
 dettetették, és helyekbe az
 közösség akaráttya ellen Pápas
 Papokat toltak elő, mely kös-
 ségh ha az harangh szor hale-
 van az Templombá nem ment,
 nehez bírálgal büntetett megh,
 melynek semmi egyéb orvossá-
 ga ninczen, hanem nyögéssel
 és fohászkodással siralmas és
 könyvező szemeket az éghre fel-
 emelni.

Mely difficultásokra és
 Templomok el vételére nézve,

cum

cum in Dixta, longa sanè &
 gravis querela proposita fuisset,
 ac vt ea omnia per præfatā
 Cæsar: Regiamq; Mittem re-
 staurarentur, reformarentur,
 tractatum fuisset; Idē venera-
 bilis Clerus, antesignano præ-
 tacto Petro PAZMAN, cum
 quibusdam sui furfuris affectis
 in sententiam suam pertractis,
 à regnicolis sese separare, factā
 q; scissione, potiori saniori⁹;
 parti se se palam & manifestè
 opponere non erubuit: Ac ni-
 si quorundam præcipuorum
 Nunciorū, pacem & perman-
 sionem Regni amātium, pru-
 denti & maturo cōsilio; occur-
 sum fuisset, cū notabili quisq;
 suo damno, procul dubiò de-
 plorasset, dum inter alia basis
 omnium Articulorum de Re-
 ligione per cōtemptum ad ex-
 trema & vltima sit rejecta, obi-
 ter satis & frigidè ac si res esset
 nullius momenti tractata.

midőn az el mult Gyűlésben
 valóban hósszu és kemény pa-
 nassá tölttenek volna: és hogy
 mind azok ő Felleghé Czárar
 és Király Vrunk által, hely-
 bēn alattatnának, arról tracta-
 tak volna, vgyan azon bő-
 czületes Pillises Pápok, hadna-
 gyockal az meg nevezet PAZ-
 MAN Péterel, magához ha-
 sonlo jó sülteket pártjára von-
 van az Országatul szakadástes-
 vén, el valék, és az job s-
 értelmesb részel nyílván ellen-
 kezni nem általa. És hogy ha
 némely Országának békeféghét
 és megh maradását szerető, ki-
 valtképpen való követeknek
 ehes, és megh ért tanácszo-
 kal megh nem élesteret volna,
 az dologhnak minemű ki me-
 netelilőt volna; Ki ki sáiat meg-
 tapasztalható kárával megh si-
 rathatta volna, holot az többi
 közöt, fundamentoma minden
 Articulusoknak, az Religio-
 rol guggolas képpen, vtol-
 lyára hágyattator, és csak is
 migy amugy, imel amal tra-
 ctattator mint ha vgyan csak
 semmire kellő dologh volna.

C 2

Vbi

Vbi etiam istud habetur, ne sua Majestas sine præscitu & consensu regni, vllum vel bellum moveat, vel militē extraneum in Regnum introducat; quā audacter in hunc Articulum peccatū sit, illi quicon. scripto milite contra Heroem quondā Gabrielem Bathorāū sub spe auxilii profecti, & tandem eundē hostiliter aggressi sunt, magno suo incommodo edocti testabuntur. *Multi in fovea micant, qui alibi fuerunt in eam.*

Quib' De' omnipotens primò quidem loca castris eorum destinata, medio locustarū occupando, omniaq; depascēdo iram suam ostendere. Deinde verò eosdem, in angustias mortium, & fauces vallium, vbi p aliquot dierū spatium errarūt, deductos; partimq; fame partim fatali quodā frigore debilitatos, impetu etiā hostis expositos esse voluit. Quo loci tanta strages in milite Hūgaro admissa, vt etiā si cū Turcarū

Holot ezis megh vargyon, hogy ő Felsege az Országban érte és egyező az karátya nélkül, semmi hadat ne indíczon, s ideghen vitézt az Országba be ne hozzon. De ez Articulus ellen mely vakmerő vétek eset, azok kik hadat gyűjtven, amaz nehaj Vrember Bathori Gabor ellen, mint ha segítségére mennének, de az vitan ellenségh képpen ellene tamadának, magoknak nagy kárával tanulván, bizonyithattak.

Kik ellen az mindenható Isten fel geriedet haragiat így mutatá, hogy elsőben, tábori járt helyeket, fászkák foglaka el, mellyek előttök mindeneket megh emésztették. Annak vtan pedig magokat az szoros hegyek közzé és völgyeknek torkában vezettven, hol egy néhány napokon tévelygették, és rés szerént ehféggel rés szerént sokatlan hideggel megh erőltetvén ellenségh kezébeis ada. Mely helyben oly nagy veszedelmek lőt ez Magyar vitézeknek, hogy ha szinten Török Czásár

Im-

Imperatore signa cōferēda fuissent, major clades sequi vix potuisset.

Quid? quod & Mag. Georg. Druget de Homonna, cui nō ita pridem p Regnicolas Gratia data erat. Post datā Gratiā Egregium Petrum Szokolyi in lecto domi suæ quiescentē captivavit, Iesuitas contra publica statuta in vilipendium Regni, in ditionem suam introduxit. Cōsorti suæ ex celebri Nadasdina familia natæ, fidē conjugalem violavit, cui etiā ab annis aliquot cohabitare recusat; propterea saltē quod ab Evangelica doctrina deficere non vult. Interī tamen talis Regno Iudex erat præficiendus? Talis ne verò Iudex? Homo incōstās & perjurus, qui habitā mutuā intelligentia cum Magnificis, Andreā Doci ac Nicolao Esterhas qui Dñi sui olī S. & M. Francisci Magoczi lectum prodidit, ac post qualem cunq; tā-

ral kellett volna is megh hartzolni nagyobb veszedelem nem következhetet volna.

Miczdát? Az Nagys. Druget Homonnai Györgis, kinek nem réghen az Országada Grátiat. Az néki adatot Gratia vitan, az vitéző Szokolyi Pétert, hazánál ágyában nyugtában megh fogá. Az Iesuitákat az közönféges végezések ellen az Országban gyáslázattára, maga jószágába be hozta. Az híres és tekintetes Nadasdi familiából való felésegének, hazasságban adott hitit megh segte, kivel egynehány estendőtől fogva nem is akar egyűt lákni, csak azért hogy az Evangeliomnak tudományától nem akar elszakadni, ki noha illetén, mind azon által, Ország birává vala tétetendő. Illyen birotkel valaé tenni, az ki álhatatlan és gyanus híű, ki egy porázon furvan az Nagys. Doci Andrásal és Esterhas Miklósal (ki az ő nehaj Vrának az Tekintéres és Nagys. Magoczi Ferentznek ágyát el arulta, és annak akar minemű halála

Antiqui n. ad Principu liberos sed ad bene meritos regna et honores deferunt.

C 3

dém

dem ejusdem mortem, relictā in uxorem duxit ac ad Pontificiam religionem pertraxit pro quo suo scelere ac patrocínio, sibi in patronū Clerum cōparavit & contra Evāgelium furererecepit) & Egregio Andrea Lonyai in istam ipsā constitutionē impingere non est verit̃. Dum anno præterito 1616 in media pace & tranquillitate. cōscripto non tantum ex indigenis sed etiam externæ nationis milite, per viscera regni Hūgarix, nefariē grassari, latrociniisq; omnia implere; tēpla sacra, p̃ prophanū sui militis excrementum defœdare, in cloacas cōvertere; In Ecclesiasticū statum, & ministros verbi Dei orthodoxos sævire, eosdēq; tyrannicē excruciare; Curias nobilitares invadere, & nobiles personas interimere, promiscuam & miseram quoq; plebē bonis suis exuere non perhorruit.

Itan özvegyét feleséghez vé, és Papista vallásra vona, mely ő gonoszágának és latortágának, az nyírt Papokat szerzé oltalmazónak, és az Evāgelium ellen dühös kődni kezdé. Az vitézlő Lonyai Andrássis vgyan ezen végezés ellen véteni nem áltatott és nem félt. Midőn az el mult 1616 estendőben nagy békeségnek és csendességnek közepette, hadat fogadván, nem csak az háza fiait közül, hanem még is dégen nemzetből is Magyar Országának közepette, Istentelenül dulatni, és latortágghal mindeneket be tölteni nem is nyodot. Az Templomokat Istentelen vitezinek ganyával meg vndokítani, peravátává csinálni; Az Egyházi rend ellen, és az íghaz lelki pastorok ellen, kegyetlenkedni, és azokat nagy kegyetlenül kinezni; Nemes vdvárházakra újni, és Nemes semelyeket meg ölni, az nyavalyas ügye fogyor elegyes kétségheis jóvaiból ki fordítani, nem is nyodot.

Cuj

Cujus impium conatū Radoly quoq; olim Vayvoda Trāsalpinæ adjunctis sibi certis militib⁹, pro virili adjuvare nitēbatur: Tantum abest vt p̃ quēpiam à malo suo proposito dehortat⁹, obtemperasset, vt nisi exercitus ipsi⁹ per milites Haydones, in quem de improvīso impetū fecerat, ipso Deo vindice, repress⁹ & casus fuisset, hoc regnum Hūgarix, imò & Transilvanix præsentissimum periculū incurrisset. Sed quæ tandem pœna pro tot publicis malefactis hos patriæ vastatores pestilentissimos māsit. Fuerunt quidem p̃ superiorum partium regni Huugarix Comitatus Cassovix protractandis negotiis congregatos, tanquā publicæ pacis turbatores accusati & proclamati, quorū Comitatum nūciis etiam in Instructionib⁹ eorum datum fuerat, vt contra eosdem in proximē tum affutura Diata, que

Kinek Istentelen ügye kezett Radoly is, ki ez előt Havasföldi Vayda volt, bizonyos vitezeket magha melle vévén, tehetőséghe serént bespelkedet seghiteni. Oly távul vagyon hogy akar kitől ez gonos bandéknak el hágyásrá intetvén, engedet volna, hogy ha az ő serege az Haydu vitezektől, kikre véletlen akadott vala, ő maga az Isten bosszút álvan, vissza nem verettetet és meg nem czapkotatott volna, ez Magyar Ország, sőt még Erdély is nélt van való védelemben eset volna. De hazánkknak ez dőghleletes pusztított ennyi, sok gonoz czelekedetekért mivel büntették meg? Vgy vagyon az egyben gyülekezett felső Magyar Országhi vár megyék bizonyos végezesek között vadoltak vala és mint közönseghes békeségnek meg haborúinak kiakottak vala őket lenni: Mely Varmegyék követinek Instructioniokban is adtak vala hogy vgyan azok ellen az akkor következő Gyűlésben, panaszt tennének; Mind az által azon követek

rela

Nulli in
fine patroc
mo.
 rela instituta fuisset, tamē iudē
 nuncii p̄specta Cleri (qui par-
 tes horum tuebatur) audacia
 & insolentia atq; petulātia; vi-
 soq; eo; quod non pōdere sed
 numero vota censerentur, q; q;
 privata vna persona, ex Clero
 tantū authoritatē in ferēdis for-
 tib⁹ habeat, quātum nuncii vi-
 nius Comitatus, aut Liberæ ci-
 vitatis. Quinimō quod Clerus
 clamore suo, omnia pro libi-
 tu suo verset & agat, quodq;
 iustissimis etiā & vādisimis, in-
 victissimisq; interdum rationi-
 bus, scripta quoq; Legerobo-
 ratis nullus fuisset dat⁹ locus;
 coacti sunt, tametsi inviti, silē-
 tio præterire; quam præactas
 has præcognitorum regni ma-
 levolorum, & proprii comodi
 aut laudis studiosorum mali-
 tiam verbosius exaggerare.

Pro eo itaq; quod pro nefā-
 dis suis hæten⁹ patratis in pa-
 triam facinorib⁹ puniri debu-
 issent, dignitatibus potius in

által látván az nyírt Papoknak
 (kik azoknak párt tartói va-
 lának) vakmerőségét és fo-
 katlan negédségét; Es látván
 azt hogy az vox mondások
 nem terhek érēnt, hanem bām
 érēnt fontoltnának. Es hogy
 az nyírt Papok közül, csak
 egy magán való személynek is
 az vox mondásban, annyi
 méltósága vagyon, mint egy
 Vár megyének avagy szabad
 városnak; Sőt inkább hogy az
 tar Papok, az ő kiáltásokkal,
 mindeneket kedve érēnt for-
 gat és czelekedik; Annak fe-
 letre hogy még herős és győz-
 hetetlen okoknak is, neha meg-
 íratot törvének is semmi helye
 nem adnának, kinsérítették,
 noha kedvek ellen halgatásal
 el mulatni, hogy sem mint
 Országunknak ez elő famlát
 gonos ákaróinak, s magok
 háfnat avagy diczirett kere-
 sőknek gonozságot bővő be-
 sédel ki terjeszténi.

Az büntetés helyet pe-
 digh, mellyet az ő ki be-
 sélésre
 illetlen latorlágokért érdemle-
 ték volna, inkább méltóságokkal

oppro

opprobrium Patriæ ornantur:
 Dum Georgius Homonnai, vt
 præmissum est iudex Curia sa-
 lutatur: Andreas Doci, Gene-
 ralis partium superiorum Re-
 gni Hungariæ nominatur; Ni-
 colaus autem Esterhas titulos
 Magistri Curia, Consilarii, su-
 premisq; Comitum Comitatu-
 um Zolien & Bereghien, ac-
 quirat. Andreas verò Lonyai
 expectativā Gratiā obtinet.
 Porro dict⁹ Radoly, menstru-
 eoq; amplissimo stipendio in
 omnem eventum, ad libidinē
 Cleri sustentatur. Famosissimi
 autē proditores Iosephus Li-
 terat⁹, Ioannes Szilagyi & Mi-
 chael Vnkraiter artiu atq; bo-
 norum Huzt Kövár & Eczed,
 quarum primæ duæ & ad Trā-
 sylvaniā pertinent & Trans-
 sylvaniæ iterum restitui debu-
 erunt, muneribus amplissimis
 mobilibus & immobilib⁹ do-
 nantur & ditantur.

13
 ékesítették, midőn az meg-
 nevezet Homonnai Georgy az
 mint mondok, Ország Birá-
 nak köszönteték: Doci Andras
 felső Magyar Ország Generál-
 lisának nevezeték, Esterhas
 Miklos pedig, ő Felsege Vd-
 vara Hoppmesterének, Tana-
 czosának, Zolyom Beregh
 Varmegyének fő Ispannya-
 nak Titulusit nyeri. Lonyai
 Andrasnak jó reménseget nyuit-
 nak. Az meg nevezet Rádoly
 holnaponként való bővséghes
 soldal raplaltatik az Nyírt Pa-
 poknak gyönyörűségével, a-
 kar mint effék az dologh.

Amaz híres arulokat pedig
 Iosa Deakot, Szilagi Ianoft,
 Vnkraiter Mihált Huzt, Kö-
 vár & Eczed Varainak jósa-
 gokkal fel adoit, mellyeknek
 kettel Erdélyhez tartozot, és
 Erdélynek visszáis keller ada-
 tatni, nagy ajándékokkal és
 ingo és álando jószágokkal gaz-
 dagitak.

D

Hic

Hic cogitet (p viscera misericordiae Dei rogamus) ōnis Christiana mens, quid sibi patria nostra polliceri potuit, sive in religionis sive in Reip. necessitatibus à talib⁹ hominib⁹ in hisce officiis constitutis, qui orthodoxae religioni, legib⁹ patriae, adeoq; sibi ipsis, sanguiniq; Hūgarico, sūt hostes professi, in publicam perniciem vnicè sudantes & vigilantes: Deniq; omnium sapientum iudicio committim⁹, quam enormiter hic graviterq; peccatum sit, dūm præter scitū regni, denudatis confinium præliis miles Regni Hungariæ, contra confederatos Dominos Boëmos, qui alias pecuniariâ sua promotione, munitionem confinium Hungariæ tum etiâ milite sapiùs adjuvant, educt⁹ est, ibiq; contra benefactores suos vel invit⁹ militare cogitur.

Itt (Istennek belső könyörületességére kérünk) gondolya-megh minden keresztény elme, mit ígírhetet magának az mi házáknak akar az Religio-s-akar az közönseghes polgári társaságh szükségében; az illyetén és ily nagy ristekben helyes-hesietet emberektől, kik házáioknak Religioioknak, törvényeknek, magoknak, és az Magyar vértnek nyilván való ellenseghis, kik minden tehetséggel közönseghes veszedelmünkre törekednek és vigyaznak. Végezetre minden értelemes embereknek itéletire támasztjuk, minemű sörnyű véték eset ez arant, midém Ország hire nélkül, az végh varakat megh foztvan erősségtől, az Magyar vitézeket az Cseh Vraim nekünk frígyes tarsaink ellen, ki viték, kik a nélküli pénzbeli költségekkel gyakorta vitézettel az Magyar Országhi végh helyeket segítették; És az ő velejótót emberek ellen akaratyok nélküli vitézkedni kényszerítetnek.

Gra-

Graviter porro peccatū est, contra pacificationem Vinnensem Art. 3. vbi conclusum fuit vt sua Mttas Cæsar: in negotiis regni Hungaricis per Palatinum & consiliarios Hūgaros agat. Iam n. dum non ita diu præterito hoc duntaxat tempore tractatum fuisset cū Turca de pagis dediticiis, neglecto & spreto proximè defuncto Palatino Rm̃us quondam Franciscus Forgacz de Ghymes Archiepiscopus Strigoniensis & Cardinalis, adjunctis sibi quibusdam novellis Magnatibus & Cōsiliariis, vtpotè Paulo Aponyi & Ladislao Pethe, hominib⁹ rerum Hungaricalium prors⁹ ignavis & inertib⁹; hanc provinciam cum Turca de dediticiis pagis extra regnū tractādi sibi ābitiosè vsurpavit, & in æternā gētis Hungariæ ignominia, notabilēq; & nūquā satis deplorandū derogamen & dānum ad confinia Strigonien.

Továbbá nagy véték ez is az Bécsi végezés ellen Art. 3. A hol el végeztetett volt, hogy ő Felséghe Czár sár Vrank, Magyar Ország-nak dolgaiban, az Palatinus és Magyar tanácsok által cselekedgyék. Immar pedig midőn nem oly réghen csak az el mult vődökben tractáltak volna az Töröckel, az holdolt faluk felől, hatra hagyvan és megh vialván az minap megh holt Palatinust, az nehai Gy-meli Forgacz Ferentz, Ester-gomi Ersek és Cardinál, maga melle vevén, némely Vy Ngos Vrakat és tanácsokat, tudni illik Aponi Pált, és az nehai Pethe Lászlót, kik az Magyar Országhi dolgokhoz semmit nem értettek, semmit nem tudtak; Ez Töröckel való véghezést az holdolt falukról az Ország kívül, nagy beggyel magának koporita és az Magyar nemzetnek öröcke való gyalázattával, és tapasztalható és soha eléghé megh nem siratando kűssebségével, karával, az Végh Ester-gomi házhoz, hatvan falukas

D 2

Sexa-

*hoc est amplius
an Regni
hoc ne: Rex
Semper au
gustus!*
60 sexaginta pagos ditionib⁹ Tur-
cicis à corpore patriæ avulsos,
obtulit & addidit, qui pagi p-
certos ad id deputatos comif-
sarios, sub termino illius Diæ-
tæ. anni 1618 in manifestum re-
gni opprobrium, per man⁹ Ot-
tomanicæ Portæ sūt assignati.

Quod incommodum facile
âteverti potuisset, si dicto quō-
dam Dño Palatino; autoritas
sua erepta non fuisset. Is n. cō-
vocatis & adscitis sibi certis pa-
triæ civib⁹, longā rerum expe-
rientiā in reb⁹ Hungaricis gna-
ris; in visceribus regni, eā pro-
culdubio inivisset rationē, quæ
non saltem patriæ nostræ com-
modo, gentiq[;] Hungaricæ ho-
nori & existimationi sed etiam
vicinorum regnorum vtilitati
futura fuisset.

Id quoq[;] quod de demoli-
tionib⁹ & dissectionib⁹ Palan-
carum, in eadem cum Turca
transactum cōclusumq[;] est, in
grāde enormeq[;] dedec⁹ & dā-

hazánknak derekarul el szakaz-
van az Török birodalmába
ajandekozta és adta. Mely
faluk bizonyosan arra rendelt
teret commissariusok által azon
1618. évi Gyűlés
alát, az Országban nyilván va-
lo gyalázattjával, az Ottoma-
ny nemzetének kezéből kezhez-
kel adatni.

Mely kárnak könnyen
elvitte vehettek volna, hogy
ha az megh. nevezet. előbbi
Palatinusnak, az ő méltóság-
ga el nem vétetett volna. Mert
ő egyben hivatván, és maga-
melle vétén, hazánknak ré-
ghi látot hallot, Magyar dol-
logban forgolodot, fiait, és
polgárit, az Országban ke-
szegh-nélkül oly intézést lát vol-
na, mely nem csak az mi
hazánknak háfnos, nemze-
tünknek bőczületes, de még
az somfed Országoknak is há-
fnos lát volna.

Az is, az mi az Pa-
lankoknak el rontatásáról és el-
vonásáról vgyan azon Török-
kel valo végezésbe be foglal-
tat, az mi hazánknak nagy

num

num patriæ nostræ vergit. Nā
sub vocabulo destructionis Pa-
lancarum nihil aliud latet, (li-
cet istud suæ sanguinariæ mali-
tiæ glaucoma, admodū tenui
interpretationis calyptra tege-
re studeant) quam extermina-
tio & extirpatio militum Hay-
donū transybisicum locatorū.
An verò hoc idem milites Hay-
dones vocati suis meruerūt in
patriam meritis? Minimè; Sunt
n. & ipsi patriæ cives, pacis &
concordiæ amantes, qui nō ex
propria sua autoritate, & ar-
bitrio sed ex clementi annuē-
tia & collatione Rudolphi Im-
peratoris, cui & Imperatoris
Turcarum assens⁹ accessit. Lo-
ca deserta ultra Tibiscū colere,
villas & oppida de novo erige-
re & extruere: Terram, habi-
taculum vrsorum, luporum & a-
liarum ferarum, vomere verte-
re, & sic ex eadē victum quære-
re suum cæperunt. Quorū la-
bores Dñus Deus ex bonitate

és iszonyu gyalázattjára néz.
Mert az Palanckoknak el voná-
sa alatt semmi egyéb nem lap-
pang (noha ezt az ő vér som-
juhozó gonoszágoknak sine
ighen gyenghe magyarázatnak
palastjával fedezni igyekezik)
hanem az Tisántul le telipetes-
tet Hayduságoknak el törlése.
Az érdemlettéké pedig az
Haydu nevel. nevezet. vitézek
hazánknak solghalattjokért?
Semmiképpen nem; Mert őke
is haza fiait békeségnek és ego-
gyességhnek seretői, az kik
nem láiat méltóságokkal és sa-
bad akarattjok serént, hanem
Rudolphus Imperátornak, ke-
gyelmes tetteiből és adomá-
nyából, melléie járulvan az
Török Czászár tetteis az Tis-
ántul valo puzta helyeket
kezdették élni, falukat és vá-
rosokat vyonnan építeni; Az
mely föld, medvéknek, fark-
asoknak és egyéb fene vad-
oknak lakó helye vala, fán-
tani, és abból magoknak é-
letet kezdetek keresni. Kiknek
munkáitokat az Vr Istien jo-
voltából és kegyelméből vgy

15

D 3

sua

sua & clementia, ita benedixit, ut innumer⁹ fructuum thesaurus, magna^q; vis commeatuū tempore belli necessariorum, iter ipsos reperiri possit, in publicum patriæ commodum.

Multiplicavit etiā eos Dñs, & exiguu hoc tēpore, quo sedes suas in desertis locis fixerūt, ita succrescere fecit, ut intra paucos dies, numeros⁹, armat⁹, & benè exercitat⁹ miles, ad defensionem patriæ in campum prodire possit.

Hi ad declarādā suam erga Sacr: Cæsar. Reg: Mttem Dñum eorū clemētissimū, fidē & fidelitatem attestandā, & probandā erga patriam & sanguinem suum gratitudinē, ultro & benevolē tēpore ingruentis alicujus necessitatis, per duos menses, suis propriis stipendiis, penes Regē & regnū militare sunt parati. Vnde ipsos esse vallum, & quasi ante-murale quoddā contra patriæ

megh áldotta, hogy közösök az földi gyümölcsnek tárháza, sám-nélkül, és az hadakozásra szükséges élésnek természetességhe találtattassék hazánknak közönsséghez jóvával.

Meghis saporította őket az mennyei VR, és ez kicsin üdö alar melyben ez pussta helyeket megh ülték, úgy meg fokasította, hogy csak egy néhány nap, sok, fegyveres és látot hallot vitéz kerekedhetik mezőre közölők, házank otalmazására.

Ezek ő Felsőségéhez Czár fárhoz és Királyhoz, nekik kegyelmes Vrokhhoz, hűbőknak és hűségnek megh mutatásáért, és hazáiokhhoz szűrekhez haládatosságoknak megmutatásáért, szabad jó akaratyokból valami szükséghez vődőfordulván, két holnapig magok tuládon soldgyan, az Király és Ország mellett, késők hadakozni.

Az honnét megh tetzik hogy csak hazánknak akar mienemű haboru ellents, sáncza és segelet bastyáia.

qua-

qualemcunq; tempestatē, apparet. Idcircoq; non interitū sed permanſionem & salutem eiſdē quilibet sanæ mentis precabitur. Præſertim etiā ob id, quòd jidem milites Haydones ex ſua feroci illa, naturarū ſuarum qualitate, ita ſunt morū, humanitatis & hospitalitatis ſtudioſi facti, ut ipſos etiam incolas, qui in medio Regni habitant, ſuperare videantur. Si n. quempiam peregrinum advenire vident, eidē hoſpitiū procurare, ex communi penu neceſſarium victū ſuppeditare; & honorificè liberaliterq; tractare ſūt paratiſſimi, ut eos rapacitatis ſolitæ arguere quis, vix poſſit: Ita n. jam ſunt diſciplinæ & legū amātes, ut quēq; pro ratione delicti punire non intermittant: Ita pacifici & ſuo contenti, ut in publico etiam foro quivis tuto, non tantū diurnis ſed etiā nocturnis horis vnà cum reculis ſuis quieſcere

Ezokáért nem veszedelmet, hanem megh maradáſt és békeſéghez kíván nekik akár kijs, az ki nem kerghetes eleméi.

Kivált-képpen ezértis, hogy vgyan azon Haydu vitézek, le tévén amaz ő fene teremeteknek mi voltat, oly emberſégeké és gazdálkodásnak ſzeretőivé lőtték, hogy megh ſintén az Országoknak ſin lakolſtis, látatnak megh haladni. Mert ha valamely jövevént latnak közikben érkezni, késők annak ſáláſt ſerzeni, az közönsséghez élésből illendő eledelt ſolgálatni, és tiszteſſéggel ſemberſéggel gazdálkodni, úgy hogy az ő ſokot előbi ragadozásokkal aligh vadolháſſa őket valaki; Mivel hogy az fegyelemnek és törvényeknek oly ſzeretői, hogy akár kitis vitéknek mi volta ſerént, büntetetlen nem hadonak. Oly békeſégheſek és ſalátockal meg elégedők, hogy megh közönsséghez piartzokon is, akár kijs nem csak napalí, hanem északai orákon is, minden kete putáival batort ſágoſon nyughatik. Annak

poſſit

possit. In horū igitur interne-
tionem, exterminationem &
eliminationem consentiendū
fuerat? Qui suo Regi fideles,
qui erga patriam grati, qui mi-
litare gratuito parati? quive sã-
gvinem suum pro aris & focis
effundere accincti? Faceffat po-
tius & confundatur Cler^o, qui
in horum interneccionem, non
aliam ob causã consensit & ad
huc consentit, quam ut fractis
& debilitatis Hungarorum vi-
ribus, virus suum in Ecclesiam
Christi effundere, eãdemq; eo
facili^o persequi, & conat^o suos
fraudentos, in effectū dedu-
cere possit. Quod ipsorum in-
tentum, manifestissimis verbis
evomerunt, inquentes: Sa-
tius esse si feræ & quævis bestia
desolatam Hungariam inha-
bitent, quam ut liberū religio-
nis exercitium habeat. Horum
nè directioni patria nostra cõ-
credi debet? *Vobis fl. 92.*

okáért ezeknek veszedelmére,
ki gyomlálatára és el töröl-
tetésekre kel valaé egyet érte-
ni? Az kik az ő Királyok-
hoz hívek, hazáikhoz há-
láadok, és az kik vitézkedni
kések, és az kik hitekért és
honnyokért vérekét ki ontani
mindenkor kések. **P**atvar
helye inkább és sályon gya-
lázat feikre az nyirt Papok-
nak, kik ezeknek veszedelmek-
re, nem egyéb okból értette-
nek és értenek egyet, hanem
hogy az Magyaroknak ereiek
megh segetetűen és erőleni-
tetvén, mérgeket az Christu-
sának Ecclesiája ellen ki õnthet-
sék, és azt könnyeben öldöz-
hessék, és az ő czalard egyes
kezeteket véghbe vihessék.

Mely ő ügyeket, nise-
van valo hóval ki okádak,
monduán: Iob hogy az el-
pusztult Magyar Országot,
vadak és akar minemű fene-
bestiak lakják, hogy sem az
igaz Isteni bölghálat szabados
legyen benne. Ezeknek is
gazgatására kelleneé bizni az
mi édes hazánkat?

Sed

Sed & in ea parte, idē Cler^o
amorem suum scilicet Catho-
licum, erga Evāgelicos decla-
ravit, quando in eodēcū Tur-
ca tractatu, majorem esse habē-
dam rationem negotiatorum
Pontificiorum si in Turciam
proficiscantur, quam Evange-
licorum, conclusit. Sicuti & in
eo quoq; vbi cõclusum est, vt
ex populis sancti IESV, qui sū-
mi Pontificis religionē sequū-
tur Sacerdotes, Monachi, le-
suitæ, in regno Turciæ sua tē-
pla ædificent & ritus suos per-
agāt. Quod procul dubio Tur-
carum Imperator in remunera-
tionem & compensationē 60
pagorum sibi oblatoz, ipsi
permisit: Vnde versipelles istos
homines, ex aliorū incomodo
sibi comodum, ex exilio certas
habitadi sedes, ex subjugatione
sibi libertatē quærere, quis nō
videt? Verūm frustrabitur suā
expectatione hoc viperinū ge-
nus, monstrorū potius quàm
hominum genimē; Exædificet

Azon Nyirt Papsagh
imez részben is megh mutatá
az Evangelikusokhoz, hogy
mar Catholicus szeretet mi-
dön azon Töröckel valo vé-
gezésbe ugy köte, hogy na-
gyob tekintet legyen az Ca-
tholicus kereskedő emberré, ha
Török Országba megyen, hog-
sem az Evangelikusokra. Ab-
banis a hol az végeztet hogy
az sent I E S V S népei
közül kik az Romai nagy
Papnak vallását követik, Pa-
pok, barátok, Iesuiták Tör-
ök Országban magoknak
Templomokat épízenek, és
az ő szokot Ceremoniaiokban
el járának. Mellyet kerfeg-nel-
kül az Török Czászár, az ne-
ki adatot hatvan falukért, köl-
czön ajándékol engedie. A
honnet ki nem látta hogy ez
álnok és ravaß emberek más
embereknek kárabol magok-
nak hasnot, samkivetésből
bizonyos lako helyet, az raba-
ságból szabadságot keresnek.
De megh czalarik reménségé-
ben ez vipera kigyoknak in-
kab hogy sem mint embereke-
nek neme, természet czudája
inkab hogy sem emberi faizat.

E

fo-

solummodo templa, certè ex uno quoque templo, fortissimū propugnaculū Turca habebit, vnde tempore oportuno rupto fœdere (quod tamē De^o clementer avertere dignetur) excursiones perfacile impediri poterunt.

In eodem pacificationis Viennensis Articulo conclusum fuit, vt Iesuitæ nulla bona in Regno Hūgarix habeant. Quā conclusionē eo tēdebant Regnicolæ, ne etiā eisdem habitandi locus in regno Hungariæ permittatur. Experti n. & edocti suo damno, sciebant quæ & quam magna incommoda regno huic importarint.

Verum & hoc statutū artibus suis evertere & eludere non neglexerunt, interpretādo verba clara: Quòd videlicet mansiones & residentix seu habitatio- nis loc^o non sit ipsis interclus^o, licet bonis sint privati. Quo articuli sensu depravato, per ar-

Episcopis csak Templomokat Török Országban, bizony mindenik Templom erős bástyáiok lészen az Törököknek, melyekből az frigy fel bomol- van, (mellyet mind az által az Isten kegyelmesen el távoztasson) az czaták könnyen meg bántathatnak.

Azon Bécsi végeztésnek Articulusába be foglalás- tatot volt, hogy az Iesuiták- nak semmi jószágok ne legyen Magyar Országban, mely végeztésben arra nézet az Or- ság hogy azon Iesuitáknak lako hely ne engedessék Ma- gyar Országban, mert tud- gyak vala megferezvén és megfaptatván magok kárá- val, minemű és mely nagy károkat szerzenek az Orsá- gban,

De ez végeztés az ő mestersegeckel el fordítani és farkából kitekerni, nem ves- teglék el, az nyilván valo vi- lágos beszédetis magyarázva: Hogy tudni illik ez Orságh- ban valo lakástul nem rekesz- teték el, noha jószágoktul meg fosztatnak. Mely Articulus-

tes

tes suas & practicas rursum in palatia magnatum, in ipsaq; civitatem Tyrnaviensem Hūgarorum, instar angviū irrep- serunt, rur^o à consiliis esse, po- litias benè ordinatas labefacta- re, & alioquin quieta etiam & ad pacem inclinata ingenia, ad rixas & bellum, iuxta antiquū suum morē, irritare & provo- care cœperunt. Quasi verò Re- gnicolæ bonis Ecclesiasticis in- hiantes eas sibi appropriare, & non de simplici Iesuitarū, quo ad personas ipsorum, ad instar aliorum regnorum exclusio- ne, eorumq; remotione con- clusissent, quippe nō bona ip- sorū & jura possessionaria, sed astutia & versutia, perniciē & interitum regno adferebant.

Ex horum quoq; numero est Petrus Pazman, qui dum al- iā viam ad inferendum Chri- sti populo Evangelii exitium, sibi superesse nō videret, à Re- gula Iesuitarum, cui toto vitæ

nak értelmét megferezgette- vén az ő Mestersegeckel és pra- ctikáiokkal, ismet az Magyar Ngos Vraknak palotájokban, és Magyar Országban Nagy Szombat nevű városába, ki- gyo modra bé czusztak más- tak. Ismet tanácsba keztek lenni, az jól rendeltetett Res- publikákat tántorgatni és bon- togatni. Az mely elmék es- gyéb-képpen czendesseghre és békesseghre haylandok volná- nak, az ő megferezvén soká- sok szerént vissza vonásra kez- dek kistetni. Mint ha az Orságh az Egyházi jószág- kat somjuhozván, és azokat magáéva akarván tenni, és egy altallában, nem semé- lyek ki rekesztetése felől vége- zet volna egyéb Országoknak czelekedetek szerént: Mert vgyanis nem az jószágok és öröksegek, hanem alnokságok és tökéletlenségek szerzenek veszedelmet és romlást az Or- sághnak.

Ezek sereghéből valo Pázmán Péteris ki midőn lát- ná hogy mas utan nem lehet, hogy az Christus Evange- liomát vallo népnek veszedel- met szerzhessen, az Iesuiták

E 2

flux

suæ tēpore per 'strictissimum
juramentum se obligaverat de
fecit, & quo maj^o robur & po
tentiam ad persequendam Ec
clesiam Christi haberet, ex Ie
suita primas regni Hungariæ
factus, post Regiam Mttē in
eodem Regno, ad summum
fastigium honoris evect^o, eoq;
ipso ferē tempore, quo per su
priorū partiū regni Hungariæ,
Comitatus, non tantum pro
corporali sed & pro spiritali
hoste eorum pronunciat^o fue
rat, in Archiepiscopum Strigo
niensem creat^o & elevat^o, sicq;
in manifestum opprobriū Re
gni, Regnicolis est obrusus.

Hic idē Pazman, posthabito
patriæ suæ amore, habitaq; mu
tuā intelligentia cum illo Mel
chiore Glezelio & Benedicto
Pakai, homine scurra, moder
næ Personalis præsentia in Iu
diciis Locum tenente, & Con
siliario Cameræ Hūgaricæ, pro
positiones ex parte suæ Cæsa

Regulária mellől, melyre egész
életét erős esküvel kötelezte va
la, el szakada: és hogy an
nyival nagyobb ereje lenne az
Christus Anyaszentegyházának
üldözésére, az Iesuitából Ma
gyar Országának fő elei lőn,
és ő Felfege az Király vtián ez
zen Országban legh felső tisz
tesseghben helyezettették ma
azon vődö tájában, melyben ez
fő lő Magyar Országhi Vár me
gyék nem csak testi hanem lelki
ellenfegnek is hirdettettek, az Or
szágának nyilván való gyalá
zatával, Eátergomi Erseké
tétették, és az Országának a
karáttya ellen nyakára köttet
ték,

Ezen Pázmán hátrá
vetvén hazáinak szeretét, és
eggyet értvén amaz Glezel
Menyhárral és Czeczap Pá
kai Benedekkel, mostan Per
sonalisal és Locumtenensal az
törvény sékben az Magyar ka
maran tanácsbeli emberek, ő
Felfege Király Vrank részéről,

rex

rex & Reg. Mttis, i præmissa Di
cta formabat, formatis verò &
cōscriptis, limam & opinionē
suam Iesuiticam addebat, nec
quicquam in medium Regni
colarum prodibat, quod non
prius per huj^o astutiam fuisset
depravatum.

Rurs^o eadem propositiones,
vbi Regnicolis fuerunt exhibi
tæ, in minoris quidem momē
ti negotiis, pro vulpina sua ver
suta & astutia, vt fraudem suā
tegeret, contra easdem dispu
tabat, & voto Regnicolarū sub
scribebat; verū vbi momenti
majoris negotia fuerunt tracta
ta, ibi in promotione earū Paz
man quidem corā Prælatiis, Ba
ronib^o & Magnatibus præact^o
verò Pakai, coram Dñis Regni
colis fortissimos Athletas se
præbuerunt. Quorum senten
tia, si votis Regnicolarum pa
triam & libertates ejus amatiū
superabatur; Tunc ad discurs^o
tunc ad rationes, tūc ad Philo

19
az megh nevezet el mutt Gyű
lésbe: propositionokat formál
vala, az megh formált és leia
rator propositionokat Iesuitai el
méie szerént gyalullyak vala, és
semmi az Ország eleibe addig
nem jūt, migh ezeknek alnoka
ságok által megh nem veszteget
tetet.

Vísoni midőn vgyan
azon Propositionok az Ország
nak ki adattának, vgy va
gyon hogy az aprolekos dol
gokban, az ő rokai alnoklá
ga és ravazlágha szerént hogy
czalárdlághát el fedezhesse, a
zok ellen disputalt, és az or
szágának tetzését jóvalotta.
De midőn derekasb dolghok
rol tractáltak, azoknak gya
molításába, Pásmán az Præ
latusok Zázlos és Ngos Vrak
előt, az megh nevezet Pakai
pedigh az ország közöt erős
bainakok voltak. Kiknek
értelmeket hogy ha hazáio
nak és annak szabadsághának
szeretőinek voxa látatot megh
győzni: Ottán elméieket
futtatni, böczelkedéssel viszála

E 3

so

sophicas cavillationes, tūc nescio ad quas motivas Glezelianas & Pazmannianas descēdebatur. In quarum refutatione et discussione, interdum p tri-duum interdum p quadriduū, interdum etiam per integram septimanam & ultra, odiosē & inutiliter fuit disputatum & laboratum.

Si verò nec sic proficiebāt tādem ultimò ad solita sua remedia, minas videlicet atq; mandata Regnicolis exhibita recurrebant, & tam diu negotiū suum vrgebant, donec suis votis potiti fuerunt.

Ob quod ipsa etiam Comitia, (quod ante hāc inauditū fuerat) in quatuor menses integros fuerāt extracta, magnāq; vis pecuniæ, quæ in aliū vsū regni converti potuisset, propter has odiosas disputationes & cavillationes erogata, sicq; omnis act⁹ & process⁹ horū comitiorum An. 1618 infelices.

kodni, és nem tudom' miczo-da Glezel s-Pazman Motiváira faládtanak: Mellyeknek megh hamisításában és rostálásban, noha harmad napig néha negyed napig, volt olykor hogy egy egész hétig is, és tovább, nagy gyűlölségheli és hasontalan disputáltak és munkalkodtak.

Ha penigh így sem mehettek elő dolgokban, akkor ostan utolyára, az ő sokot orvosságokra tudni illik fenyegetésre, és az Országnek kiadatot paranczolátira foghának vala, és mind addég vitatták dolgokat, míglen kedvek volt.

Mely miat az Gyűlésis, (mely ennek előtte hallatlán volt) szinten négy eghés hónapra vontattatott, és temerdekí kincz költél, mellyet az Országnek más hasnára fordíthattak volna, ezt pedig mind szerzte az gyűlölséges disputatio és czavarghas, és így ez 1618 estendei Gyűlésnek minden Actái és folyási bodogtalások voltak.

Offi-

Officiū quoq; ante tacti Veteratoris Benedicti Pakai vt juxta statuta regni, personæ ad id idoneæ quomodo conferatur, in Ar: 3. A. 1608 conclusū fuit: Ad quod officium an non ab ipsis quondam Ladislao Pete, jam fato Petro Pazmā promotus sit, cæc⁹ etiam judicare potest. Ita n. seidem Pakai, in sæpe nominata Diata, ad nutū & voluntatem suorum collatorum, formavit, finxit & pinxit, ut posthabita interdum juramenti sui & æquitatis ratione à recto officii tramite aberraverit, propter quod ab ipsis regnicolis, iteratis vicibus in faciem malè audire coact⁹ fuit.

Sed quid mirum quòd personas hoc modo promotas, singulis momētis diversos colores pro varietate videlicet affectionum principalium suorum, ad omnes actiones promiscuè peragendas, sese obstringere cogantur; Vnde quicquid pro-

Tisztis az megh nevezet rof Pakai Benedeknek, mely az Ország végezése szerint, Ar: 3. An. 1608 érdemes semélt illetet volna, nem de nem az nehaj Pete Laálostul, és immar megh nevezet Pazman Pétertől, mint promoveáltatot, az vakis megh írlheti. Mert ez az Pakai ez el mult Gyűlésben, az ő Promotorinak tetzések és akarattyokhoz, úgy sabta magát, vgy simította és irogatta őket, hogy néha esküfét és az igazságot is hátra hagyvan, tisztinek is gyenes utából ki tantorodot, mellyért az Országul egy néhány izben semől sembe, az mit nem akart azt kíméretet hallani.

De nem ezuda hogy ez féle elő mozdítatot személyeknek, minden szempillantásokban, külömb külömb színekkel venniék, tudni illik mert kételenek véle hogy az ő Principálisnak, külömböző indulattyok szerint szabák dol-

mo-

motor ejus cupit, cupit & promotus: Quicquid promotori placet, placet & promoto.

Et hinc est, quod dum illis Evāgelicæ confessionis homines subesse, & ad eorum nutū contra consciētiā suā stimulū se se formare nolunt, spernuntur, contemnuntur, & omnib' modis exacerbantur, juris justitiæq; complementum, raro aut nunquam adipiscuntur.

Hinc quod Heroicæ etiam naturæ, variis virtutum ornamentis præditæ vel nō promoventur, vel jā in officiis existentes ab iisdem amoveantur, ac vili interdum cōditionis homines, interdum etiam notati rudēsq; & rerum imperiti, modo sint Pontificii, surrogātur: Nō artis, non Martis, non prudentiæ, non virtutis, sed soli Pontificiæ religionis habetur respectus, qui omnibus viribus suis ad eum finem collimant, quo oppressis bonis, & veris patriæ

gokat. Innet vagyon hogy valamit akar az Promotor, az karni kel az Promotusnakis: Valami tetzik az Promotornak, tizeni kel az Promotusnakis.

Ebből jó ki, hogy midőn az Evangelicusok, nem akarnak tőlök függeni, és lelkük ismeretek ellen hozzájuk husnyorítani, megh viáltatnak, minden képpen kefergéternek, törvény szerént való igazságok bānis, avagy ritkan avagy soha elő nem mehetnek.

Innet vagyon az is, hogy még h jeles természetű, és különb különb jószágos czelekedetekkel fel ékesítet emberek, elő nem véretek valami tiztekre, avagy ha elő véretek, tiszteltől meg foztatnak, és helyekben néha alá való alapatu, ne ha czégéres, ostoba és tudatlan alapatu embereket álnak helyekre, csak legyenek Pápások.

Ninczen az mestersegre, vitezsegre, ezessegre, jószágos czelekedetekre tekintet, hanem csak az Papista vallásra, kik mind csak arra varakodnak, hogy édes hazának igaz hasznos és polghárta meg nyomván, mindeneket

civi-

civibus, Dño suo (Papæ) omnia subijciant, et ex hoc regno Hūgarie provinciam aliquam, quæ instar ruraliū personarum Clero supbo sub sint, efficiant.

An non dolendum hoc est, quod si aliquis Euāgelicorum à sua Mtte aliqua jura possessoria quovis modo obtinere potest, contra veterem & usitatā formā in Donationalib' sollet misceri illa adulterina clausula RESERVANDO PRO SE IVRISDICTIONEM TEMPLI.

Deplorandum & hoc graviter, quod si Evangelicorū quis frater, fratrem, filius Patrem, affinis affinem, amic' amicum vicinus vicinum, sive in privatis colloquiis, sive in publicis nuptiarum solennitatibus, vel aliis cōviviis visitaverit, eo mōto à Pontificiis vel aliis quibusdā, quibus ad Reg' Mtem aditus patet, in suspicionem trahuntur, et in ignominiam bonæq; famæ læsionē, habita

az ő Vroknak (Pápának) bírodalma alá vessenek, és ez Magyar Országból, valami tartomány czinályának, mely mint egy parazitáság az kevély nyiri Papoktól függön: 21

Nem faldalmasé ez is, hogy ha valamely Evangelicus ő Fellegetől valami öröklegghet nyerhet, az régh meg rögghzót forma ellen az Donatiokban, főkák elegyteni amaz hamissan ellet clausulát MEG TARTVAN ő FELSEGE MAGANAK AZ TEMPLOMON VALO HATALMAT.

Felette siralmas ez is hogha az Evangelicusok között valamely atyafi atyafiat, az fiu atyát, fogor fogorat, felesbaráttya felesbaráttyát, fomsied fomsiedgyat, akar magok közt való bebelgetésért, akar menyegzői lakodalmért, avagy egyéb vendéglegért meg látogattya, legh ottan az Pápásoktól, avagy egyebektől, kiknek ő Fellege szabad menetelen vagyon, gyanuban kevertetnek, gyaláztatnak, és hírekben nevekben meg sértet

csúsz ipse pbi.

F

mu-

mutua intelligentia cum Fisco, p excogitatas attestaciones & alijs insidjs onerantur. Econverso autem pontificis, quandoque placet, & ubicunque volunt, conveniunt, cudent, fabricant pro libitu impuné quod volunt.

Via Transylvaniam visitare volentibus præclusa, nisi cum veniæ Generalis, cum alias sive in Poloniam, Moschoviam, vel in alia Christianorum regna proficiscivolentibus, sine præscitu quorumvis peregrinari licet; gentes verò nostras, consagvineorum, vel jurium possessio-narium gratia ingressi, quare criminis loco haberi debet?

Ex prærecensitis manifestè quilibet sanæ mentis, tâquam manu palpare potest, quod apud nos malis benè, bonis verò malè est, ac ita sic cupit aliquis honores, ut videlicet majus adipiscatur nomen, fiat primus latro ac persecutor Christi e-

nek: Az Físcusál' egyyet érte-vén ellenek tanu sedésel és ea-gyéb inczelkedéseckel terhelte-snek. Ellenben az Papisták-nak valamikor tetzik, s valahol akariak, egyben gyűlnek, fura-nak, faragnak, mindent kí-vanlahok szerént bűntetetlen cze-selkednek.

Az Erdelyi vt, ha valaki oda akarna menni el re-kesteret, hanem ha az Gene-rális engedelméből, holomá-sa, akar Lengyel Országba, akas Muska Országba avagy egyéb keresztény Országokba ha ki akar menni, akar ki hí-re nélkül is szabad: Az mi nemzetünknek pedig, vér se-rént való atyáinkainak, avag-jóságunk kedvéért az be me-netelt miért kellene bűnnek tar-tani?

Ez elől számlált dolgoka-ból akar kijs ha esse vagyom-megh tapasztalhattya, hogy mi-nálunk az gonoskoknak jól, az-joknak gonosul vagon dolgok. Es ez képen ha valami tisteletet kiuan kalaki, hogy tudni illik nagyub hir névet szerezzen, első-ben legyen lator és Christusnak

jusq; Evāgelii, jam promoto-res & fautores in promptu ha-bet, scilicet Clerum & eorum asseclas Pontificios.

Sunt & alia sexcentæ Evan-gellicoru in hoc regno oppres-siones, quas pro nunc enume-rare & longum foret, & in lucē edere nō satis opportunum. Et quia ex præmissis liquidè patet Evāgelicos nihil aliud cupere, quam æquitatem & æqualitatē ut videlicet religionis Evan-gelicæ exercitium, vbivis locorū quēadmodum ab ipso Refor-mationis tempore, vsq; ad hæc miseranda tempora, fuit, sit li-berum, Item vt sine vlllo Reli-gionis respectu, officia tā ma-jora quāminora, & horum administratio, conferantur p-sonis benemeritis, aptis & ido-neis Deniq; vt Cler⁹ seu spiritu-ales psonæ, prors⁹ ne i minimo quidē se imisceāt, negotiis, tra-ctatib⁹ & actionib⁹ politicis, se-cularib⁹ seu civilib⁹, sed simplici-

szaz ő Evāgelionának vldő-zőse, s keesen lésnek mindgyar-jó akaroi és promotori, tudni illik az nyírt Papok, és annak Pápás követői.

22

Vadnak ez Országban az Evangelikusoknak sok ezer nyomorúságok, mellyeket most elő számlálni sok volna, és ben-eleibe ki boczátani, aitolmatlan.

Es mivel hogy az elő számlált dolgokból nyilván kí-tetzik, hogy az Evangelicus-sok semmit egyebet nem kíván-nak igazságnal és egyenlősé-gel; Tudni illik, hogy az igaz Isteni útsteletnek gyak or-lása, minden helyékben, mint kz Reformationnak idejétől fog-ván volt, ez mi sánáfra méltó-úddókig szabagos legyen: Ismet hogy az Religionnak tekinteti nélkül, nagyob és kűszeb tiste-viselések, érdemes, aitolmas-to, és illendő semélyeknek á-dattassanak. Végezetre hog az Pápás Papi rend, avagy lelki semélyek, tellyességghel-megh csak legh kűszebik kűs-ső világi avagy polghári dol-gokban, traktákban, magos-kat ne elegiczek, hanem czus

Dignitatib. homines Landi, n hmbly Dignitates

Cuncti Reges Ungariæ usque hunc usque, principum Sacro Regni diademate ius insigniandi, super observando decreto et institutionibus Andree Regis, Platib. Baroni. Magnatib. Procerib⁹ et Nobilib. Regni sup⁹ juramentū p̄stare confuderunt. Andree Edictū.

Anni 1659 Artic. 1. Conditio sexta sic habet: F 2 Quod Religionis negotia res inter-
Uniusq; Stat⁹ et Ordinis Regni, in suis ac fisci bonis, item in hñib⁹ quib⁹ Regni hungariæ Militib⁹
et hñib⁹ ppter regni tranquillitatem permansionem iuxta institutiones Wienerf. et articulos ante Coronat-
ionem, maneat libera illorum ut illibata, ita ut illi et Religionis exercitia tam Baroni. Magnat-
ib⁹ et Nobilib⁹ qm libris civitatib⁹, vicijs, Statib⁹ et Ordinib⁹ Regni in suis ac fisci bonis: Itē in casib⁹
Regni hungariæ, nec in Oppidib⁹ et Villis, illud statu et libere acceptare volentib⁹ ubiq; liberum velin-
gual; nec quicq; Stat⁹ et Cunctis hñib⁹ et libere cupientib⁹ ac exercitiis Religionis
in Reverentia sua, et alijs hñib⁹ Dñis terrestrib⁹ quovis modo, a quib⁹ sub p̄textu tūc hñib⁹ a. implent

tercurent spiritualia, quemad-
modū Ministri Evangelici, juxta
illud Christi: VOS AVTEM
NON SIC: Item. NEMO
POTEST DVOBVS DO-
MINIS SERVIRE. Et illud:

Tu supplex ora, tu protege, tuq; labora.
Vel:

Arma miles tractet, curet sua templa Sa-
cerdos.

Sic n. certo futurum est, ut
si Religio Religioni non præ-
ponatur, neq; postponatur cer-
ta pax & cōcordia inter Regni
colas stabiliter sit pmanfura.

Hæc verò ideo publicanda
esse placuit, vt jam tandem vel
hoc modo cū secus fieri non
potuit Regia Majestas grava-
mina nostra cōsideret, intelle-
ctisq; justis rationib⁹, dolorib⁹
præssuris, difficultatib⁹ & gra-
vaminib⁹, ne miretur sua Mttas
quòd nos tueri, Religionē &
Leges propugnare insurrexe-
rimus.

Reliquis verò Dñis vicinis,
fratrib⁹ confœderatis, adeoq;

pán csak az lelki dolgokra legén-
gők mint az Evangelicus Egy-
házi semélyek, Christus Vrunks-
nak amáz mondása szerént: Tű
PEDIG NEM VGY. Ismet:
SENKI NEM! SZOL-
GALHAT KET VRNAK.
Es amaz köz versék szerént:

Té imadkozal: Te olalsz
máz: Te munkalkodgyal.

Avagy:

Az Katoua fegyvert for-
gasson, az Papnak legyen az
Templomra gondgya.

Mert így bizonyossan köz-
vetkezik hogy ha eggjék Religio
az másinak helyeben nem bős-
czúlituk bizonyos békeséggh és
eggyeség alhatatofan kezd az or-
szágbeliek köz meg maradni.

Ezeker pedig annakokáért
akartuk közönsegesen ki boczá-
tani, hogy immat végtére, holot
egyéb-képen sem lehetet, Király
Vrunk ő Felséghe az mi nyava-
lyánkat meg gondollya, és meg-
értvén igaz vgyúnket, faldalmín-
kat, forongattatásinkát ne cza-
dállya ő Felsége hogy magunk
otalmáért Religionk és Törve-
nyink menteségheért, feltamada-
tunk legyen.

Az több somfed Vrainknak
és frigyes tarsainknak, egye-

toti

toti Christianitati, hoc præfeti
scripto ad notitiam pervenire
volum⁹ vt videant, intelligant,
examinent, & judicent, ob quā
graves easq; vrgētissimas cau-
sas, rationes, ad restaurationē
Legum tam divinarum quā
humanarum & libertatū Evan-
gelici Status, cōpulsi fuerim⁹.
Quandoquidē secularium est,
vt quosvis & quorumvis hosti-
um act⁹, non saltem cum pe-
riclitatione quarumlibet facul-
tatum, sed etiam conjugum &
liberorum, ipsius deniq; vitæ,
sustineant. Interim autē Cler⁹,
cum eorū concubinis molliter
& delicatē vivens, clancullariē
defensorib⁹ Regni ōnia mala
cudens, officii admoneatur.

Cum autem rem vestrā non
parum concernat, ō Principes
& colūnx Christianitatis, jux-
ta illud: NAM TVA RES A-
GITVR &c. Regni vicini pe-
riclitatio, vestrum est, negotiū
altius, profundius & penitius

temben az egész kereszténységnek
ez ielen való íráfunckal értefekre
akartuk adni, hogy láfák, meg-
ércek, meg vizsgáljak és meg-
ítéllyek, mely nehéz kényszerítő
okok indítottanak fel minket I-
steni és emberi törvényeknek,
és az Evangelicus Statusok ha-
badtságának helybe átalatására.
Mivel hogy az Seculárisoknak
tiszték az, hogy akar minemű-
s-akar mely ellenségnek czapásit
is fel vegyék, nem csak jósa-
gok vejtével, hanem még se-
relmes feleségeknek gyermekeke-
nek, végezetre életeknek el for-
gyatásávalis. Azonban per-
digh az nyírt Papságh kik az
ő háló sasarinaóckal nagy
gyengén és kinyesen élnek, az
Ország otalmazoi ellen tiokon
minden gonozt forralnak, tisz-
tekről emlékeztessenek.

*Oratio Legati Bavar. ad Conciliū Tridentin.
An. 1563. quod in visitatione ipsius Urbis
vixit a. t. intenti sint q. p. m. rebus
n. habent, ceteri omnes sub Concubinas
habebant.*

Holot pedig nem ke-
vessé illeti az tű vgyeteket ő ke-
resténységnek Fejedelmi és o-
lopi, tisztetek ez, hogy az dol-
got helyeben, mélyeben, és
valóságosban megh gondol-
lyatok. Minket most, most se-

F 3

con-

considerare; Nobis nunc, nunc
succurrere, & quanto citius flu-
ctuationem hanc coniunctis vi-
ribus ad portum alicuius optatae
tranquillitatis perducere: Ne
nobis fractis, debilitatis & pro-
stratis, vos quoque idem degu-
stare, & quod majus, alium loco
nostri vicinum, Religione, na-
turâ, & moribus dissimilem,
cum magno vestro incom-
modo experiri cogamini. Et hæc
habuimus nunc intimanda.

gietek meg, és ez háborút, ves-
lünk egybe czatoltatott erővel,
kíváncsós czendességre ügykez-
zettek vinni, hogy ha mi megh-
meg rontattatunk meg erőtlene-
tetünk, és az földre rapódtattas-
tunk, ne kiserítettessék tőlis ezen
gonozt meg költségni, és az mi
nagyobb, mi helyettünk, más,
Isteni tiszteletel, természetel, er-
kölczel, különböző bomlédor,
nagy káratokkal ismerni. És ez-
zeket akartuk most sem eleibe
támasztani.

